

Restauratie en nieuwbouw Schaapskooi Ruinen

Bijlage 1 motivatie en onderbouwing van het ontwerp

Stichting Het Drentse Heideschaap had de wens om de uit 1949 daterende schaapskooi te restaureren en uitbreiden met een nieuwe kooi, daarbij een afzonderlijke multifunctionele ontvangst-, vergader/informatieruimte en uitkijktoren met kinderweide te realiseren.

De huidige, te kleine, kooi gaat na restauratie fungeren als lammerkooi. De nieuwe kooi biedt onderdak aan de gescheperde kudde van 300 (moeder)schape en biedt ruimte voor uitbreiding van de kudde die een belangrijk deel van NP Dwingelderveld op de meest geëigende en wenselijk manier beheert en onderhoudt.

Na een architecten selectie, heeft Architectenburo Van Ruth b.v. uit Dwingeloo begin 2016 de opdracht ontvangen van Stichting Het Drentse Heideschaap voor het ontwerp en de realisatie van het gehele project.

Afbeelding 1. De schaapskooi met berging medio 2016.

Stichting Het Drentse Heideschaap heeft als initiatiefnemer/opdrachtgever de eerste stap gezet en in nauw overleg met diverse partijen waaronder, Natuurmonumenten, gemeente Westerveld, gemeente De Wolden en omwonend het project gestart.

Het project sluit, naadloos aan bij de provinciale en regionale ambities om de Drentse vrijetijdseconomie te versterken én een kwaliteitsimpuls te geven, alsmede de versterking van Drentse cultureel erfgoed waar de gescheperde kuddes, schaapskooien, heidevelden en het fraaie Drentse esdorpenlandschap belangrijke dragers van zijn.

Afbeelding 2. De Drentse Heideschape zijn nodig voor het behoud van de heide op het Dwingelderveld.

De uitdaging van het ontwerp was om de schaalvergroting en modernisering, door de toevoeging van de nieuwe (grote) gebouwen, zodanig te situeren dat de “kleine” huidige kooi de blikvanger van het geheel zou blijven. Daarnaast moesten de kooien attractiever worden voor bezoekers en beter zichtbaar vanaf het Dwingelderveld.

De bestaande kooi was door de beschutte ligging, omringd door bossingels, grotendeels aan het zicht onttrokken. Door het uitdunnen hiervan is de kooi vrijer en meer prominent aan de rand van het heideveld komen te staan, zoals deze vroeger ook stond. Bijkomend voordeel was dat zo de natuurlijke ventilatie van de kooien werd verbeterd. De stammen van de gekapte eikenbomen zijn deels als kolommen hergebruikt in de constructie van de nieuwe kooi en de machineberging.

Door het kappen van bomen ontstond aan de voorzijde een opener voorerf, waar de toegangsweg naar de kooi op uit komt. De nieuwe inforuimte ligt hieraan. De inforuimte zorgt voor een verbinding met de schaapskudde, via voorlichting, educatieve- en recreatieve programma's voor jong en oud, bijvoorbeeld de natuur in trekken met herder en kudde en voorlichting over een bijzonder oud schapenras: *het Drentse Heideschaap*.

Afbeelding 3&4. De gerestaureerde schaapskooi, de lamellen in de gevel zorgen voor een betere ventilatie.

De oude kooi is volledig gerestaureerd, de rieten kap vervangen evenals de houten gevelbekleding welke deels is voorzien van houten ventilerende lamellen. Binnen is de kooi voorzien van een nieuwe vloestofdichte betonvloer waardoor hij weer voldoet aan de milieueisen.

De uitkijktoren is goed zichtbaar vanaf het Dwingelderveld en fungeert als landmark. De toren is op een talud van 3 meter hoog geplaatst, welke door de aanleg van een hellingbaan, voor mindervaliden goed toegankelijk is. In totaal is de toren 9 meter hoog met een fenomenaal uitzicht over het Nationaal Park Dwingelderveld; het grootste aaneengesloten natte heidegebied van West-Europa.

Afbeelding 5&6. De uitkijktoren en het uitzicht op het Nationaal Park Dwingelderveld, vanaf de uitkijktoren.

Afbeelding 7. Zicht op de schaapskooi vanaf het Dwingelderveld met centraal de gerestaureerde oude kooi.

De nieuwe schaapskooi is links achter de bestaande kooi gerealiseerd. Het volume van de nieuwe kooi is zo vormgegeven dat de kooi aan de voorzijde laag en smal is en naar achteren toe hoger en breder wordt. Indien nodig kan de achterzijde uitgebreid worden.

Door de perspectivische werking lijkt de kooi kleiner dan dat hij in werkelijkheid is. De schaalvergroting met de nieuwe kooi komt door de vormgeving van het volume en door de situering op de achtergrond, toch bescheiden over.

Het bestaande staloppervlakte van 200 m² is uitgebreid met 565 m².

Het voorerf, met in het midden de oude schaapskooi, welke geschikt is gemaakt voor de lammeren, is door de nieuwe inpandige passage goed toegankelijk voor bezoekers. Door de situering van de nieuwe bebouwing is er een achtererf ontstaan waardoor het bedrijfsgedeelte gescheiden is van het openbare gedeelte.

Afbeelding 8. De nieuwe kooi, gezien vanaf het bedrijfserf (het achtererf).

De nieuwe bebouwing is strak vormgegeven en gedetailleerd, als monolithische volumes. Er zijn geen dakoverstekken en de goten zijn weggedetailleerd, de deuren zijn uitgevoerd in hetzelfde hout als de gevels. De volumes blijven hierdoor enerzijds sober en eenvoudig maar anderzijds ook krachtig en markant. De eigentijdse en niet historiserend vormgegeven gebouwen vormen samen met de bestaande kooi een ingetogen ensemble waarbij de bestaande kooi de blikvanger blijft.

Afbeelding 9. Voor de nieuwe kooi begint de helingbaan naar de uitkijktoren.

Niet alleen qua detaillering maar ook in de materiaalkeuze is dit concept doorgevoerd. Alle gevels van de nieuwe gebouwen zijn uitgevoerd in onbehandeld vergrijzend hout. Bij de inforuimte is zelfs de dakbedekking hierin uitgevoerd. Dit draagt bij aan het monolithisch en sobere karakter van de nieuwe gebouwen welke door het toepassen van natuurlijke materialen goed passen in de omgeving.

Door het gebruik van onbehandeld inlands Lariks aan de gevels, het hergebruiken van de boomstammen van de gekapte bomen, en het toepassen van riet als dakbedekking op de bestaande kooi zijn de gebouwen duurzaam uitgevoerd. Met zo min mogelijk materiaal is een zo groot mogelijk volume gerealiseerd. Door het gebruik van zonnepanelen kan het bezoekerscentrum in zijn eigen energiebehoefte voorzien.

Afbeelding 10. De schapen hebben in de nieuwe kooi meer ruimte, het is er lichter en de ventilatie is beter